

ZAPISANI V ZGODOVINI PLANINSTVA

V polni osrednji dvorani dvorca Zemono pri Vipavi je Planinska zveza Slovenije na slavnostni prireditvi lanskega 18. decembra podelila nekaterim zaslužnim slovenskim planincem svoja najvišja priznanja, spominke plakete in svečane listine, poleg tega pa še listine o donatorstvu nekaterim podjetjem, ki so to leto gromotno pomagala predvsem alpinistom in markacistom, da so lahko uspešno opravili svoje načrtovane naloge.

Organizatorji lanske letošnje prireditve, planinski društvi iz Vipave in Ajdovščine (slednje je lani praznovalo 95-letnico delovanja), so se karseda potrudili in pripravili program, kakršnemu že dolgo nismo bili priča na takih praznovanjih. Nastopili so nonet **Sotočje** iz Sela v Vipavski dolini, citrar **Tomaž Plahutnik** in operni solist **Marko Kobal**, vrsta mladih domačih baletnic, recitatorjev, glasbenikov in igralcev, ki jim je spored pripravila **Irena Šinkovec**, prisotna pa sta bila tudi oba župana, iz Vipave in Ajdovščine, **Ivan Princes** in **Kazimir Bavec**, vipavski je v pozdrav povedal tudi nekaj priložnostnih besed, uglasenih na planinske note.

Slavje je uvedel nonet Sotočje s planinsko himno Oj, Triglav, moj dom, ki so jo prisotni seveda poslušali stojé, kot se za himno spodobi, po pozdravnih besedah predsednika domačega Planinskega društva Vipava pa je spregovoril predsednik Planinske zveze Slovenije **Andrej Brvar**.

KAJ JE PAVEDAL PREDSEDNIK PZS

»Vsakoletno podelitev najvišjih in najbolj cenjenih priznanj Planinske zveze Slovenije organiziramo v obdobju, ko vsi mrzlično pričakujemo, da se bo število, ki označuje koledarsko leto, povečalo. To je tudi čas za ustvarjalni premislek o našem delu, uspehih in porazih. Nekaj podobnega se bom lotil tudi sam v naslednjih

minutah, zavedajoč se, da bo pravo in pošteno oceno pisala zgodovina.

Še nedolgo tega sem na različnih slovesnostih upravičeno svaril pred ograjevanjem v lastne vrtičke, nespoštovanjem in nepriznavanjem drugih, pred zavračanjem in opuščanjem skupnih zadev. Število planinskih šol se nam je zmanjšalo, manj je planinskih skupin na šolah, trgajo se utečene kadrovske poti, ki so vodile najbolj sposobne od mladih planincev preko alpinistov do gorskih reševalcev ali vodnikov. Ob takem stanju ni odveč navreči še ljudsko modrost, ki pravi, da reka, ki se v rokave deli, nima nobene moči.

Občutek imam, da smo te procese pričeli letos zastavljati. Na Skupščini Planinske zveze smo po dolgotrajni razpravi sprejeli razvojni dokument Vodila o delu Planinske zveze in planinskih društev. S tem smo se zavezali, da bomo delovali pri prevladovanju gorskega prostora in pri usmerjanju obiskovalcev gora enotno in usklajeno. Med društvenimi odborniki vedno bolj prevladuje prepričanje, da smo složni močnejši, manj ranljivi, bolj sposobni, bolj spoštovani in tudi uglednejši. Če bomo duhá in sporočilo Vodil uresničevali v praksi, bodo tudi planinske organizacije počele tisto, kar danes počne razviti svet. Ta se pospešeno združuje, išče skupne interese in stične točke.

V zadnjih letih redkokdaj odpiramo nove koč. Z leti smo namreč postavili dovolj koč, da obiskovalci lahko varno načrtujejo potovanja po gorah. Razpoložljiva finančna sredstva in elan društvenih delavcev so se po sili razmer močno zmanjšali. Zato smo toliko bolj veseli vsake večje obnove, kaj šele novogradnje, kakršno smo odprli julija v Bavšici. Planinsko učno središče Bavšica bo namenjeno izključno vzgajanju in izobraževanju planincev, kar postaja ena od prednostnih nalog v letih, ki prihajajo.

Lanskih zaslužnih in z najvišjimi planinskimi priznanji nagrajenih planincev je bilo veliko – kaže, da je sedanja generacija planinskih seniorjev prispevala zares veliko za svojo srčno stvar, ki se imenuje planinstvo.

V planinski organizaciji poleg koč in potov gradimo in ustvarjamo predvsem gorniška dejanja. Alpinistična dejanja, ki so zapisana v slovenski, nekatera pa celo svetovni planinski zgodovini, segajo daleč pred ustanovitev Slovenskega planinskega društva. V letošnjem letu smo se spominjali predvsem dveh jubilejev. **Valentin Stanič**, pred 200 leti vodilni veleturist takratnega časa v Vzhodnih Alpah, je prvi stopil na Watzmann, nemški Triglav, še bolj je odmeval njegov vzpon kot prvega turista na Grossglockner. Pred dvajsetimi leti je takratna generacija alpinistov kronala uspehe sedemdesetih let s preplezanjem zahodnim grebenom Everesta. Upravičeno velja smer za največji kolektivni dosežek slovenskega alpinizma v Himalaji. Je dokaz, da složni zmoremo višje in težje smeri.

Poznavalci priznavajo, da so slovenski alpinisti najbolj zaznamovali zadnje desetletje v Himalaji. Še enkrat se je potrdilo, da smo tudi z alpinizmom slovenski planinci svetovno znani.

Za najboljšo potrditev teh besed je poskrbel **Tomaž Humar** s solo vzponom čez mogočno steno Daulagiriya. Povedanega je bilo veliko, pero zgodovine je z besedami **Reinholda Messnerja** že zapisalo prve ocene. Neizmerno smo bili veseli, da smo lahko pozdravljali pravega športnega viteza, ki je, če povzamem misel **Toneta Škarje**, vložil sebe in svojo glavo v zameno za rožo lepote, ki je v pravem trenutku zbral dovolj modrosti in poguma, da se je spod vrha gore obrnil zato, da nas bo še lahko osupljal s podvigi; ki je alpinizem s pomočjo interneta pripeljal v sleherni dom. Zato njega in njegov vzpon občudujemo bolj kot ostale športnike. Morda tudi zato, ker je do zadnje biti predan ciljem in sanjam, ki jih želi izsanjati.

Civilna družba in s tem tudi društva so ob tranziciji potegnili krajši konec. Če je na eni strani to razumljivo, ker je bilo potrebno ustvariti novo državo, pa na drugi strani ne pristajamo na to, da se pozablja zlasti na družbeno koristnost tistih društev, ki prevzemajo od družbe del nalog in jih za družbo na najcenejši način kvalitetno in odgovorno opravljajo. Ob tem pričakujemo

več razumevanja tudi od države, ki bi morala, kot ji velja Zakon o društvih, s strogimi kriteriji ločevati med društvi in spodbujati ter podpirati predvsem društva javnega pomena. Obetali smo si, da bodo kriteriji nastavljeni tako, da jih bodo lahko izpolnila le tista planinska društva, ki so kompletna po vsebini in kot dober gospodar skrbijo za del gorskega prostora. Ta bi bila tudi deležna pomoči občinskih in državnih financ, olajšav pri poslovanju itd.

Dragi odlikovanci!

Za vsem, kar je bilo narejenega, stojijo posamezniki. Ni veliko organizacij, ki bi se lahko pohvalile, da dolga desetletja toliko izjemnih ljudi pušča sledi v njej. Vaša dobra dela smo že v preteklosti nagrajevali z odličji Planinske zveze, danes potrjujemo s plaketami in listinami izjemnost in dolgotrajnost vaših ustvarjalnih naporov. Nedvomno ste pustili globoke sledi v okoljih, kjer delujete ali ste delovali. Zato vam v isti sapi čestitam in se zahvaljujem za vse, kar ste položili v planinsko skrinjo.«

POSEBNA PRIZNANJA PZS

»Planinska dejavnost bi bila danes in v preteklosti veliko siromašnejša brez pomoči, ki ne pričakuje plačila, pa naj gre za denarne prispevke, podarjene materialne dobrine ali za skupno zavzetost za uresničevanje gorniških načrtov,« je zatem dejal voditelj sporeda, ko je napovedal, kdo bo od PZS v skromno zahvalo dobil listine o donatorstvu. Prejeli so jih Eles-Elektro Slovenija, Fructal iz Ajdovščine, Ljubljanske mlekarnice, Pivovarna Union, 15. Letalska brigada Slovenske vojske, ki kajpada deluje pod streho Ministrstva za obrambo Republike Slovenije, Elektro Ljubljana, Mobitel, SCT Ljubljana in Primorje iz Ajdovščine. Le redki so se potrudili priti po ta priznanja, prevzeli jih niso niti tako bližnji sosede, kot so Ajdovci.

Zatem so posebni priznanji podelili velikima planinskima simpatizerjema, »ki nista nikdar opravljala vidnejših funkcij v planinski organizaciji, a je njuno delo neprecenljiv prispevek v mozaiku slovenskega planinstva,«

Zato je zdaj še posebno težko nagraditi najdelavnejše med nekdanjimi stebri slovenskega planinstva, saj bi priznanja zaslužilo še veliko več pripadnikov slovenske planinske organizacije.

kot je bilo rečeno. Posebni priznanji sta prejela **dr. Tajana M. Peterlin-Neumaier**, Ljubljancanka, poročena v Nemčiji, ki je ob lanskoletnih slavjih 200-letnice prvega vzpona na Watzmann, »nemški Triglav«, kar je bilo delo slovenskega duhovnika in veleturista **Valentina Staniča**, zbrala ogromno gradiva o tem vzponu in tudi sicer pomembno sodelovala pri pripravljavanju praznovanja, in **Rudi Moge**, ki je z vztrajnostjo in argumenti pomagal izposlovati, da imamo v Sloveniji ustrezne državne predpise o gorskem vodništvu – »zaradi osebnega izjemnega prizadevanja pri zakonski ureditvi statusa in vloge gorskih vodnikov«, kot je bilo obrazloženo.

Spominsko plaketo Planinske zveze Slovenije, ki jo lahko član slovenske planinske organizacije dobi le enkrat v življenju, in sicer navadno ob svojem okroglem življenjskem jubileju, potem ko je kdaj že dobil zlati častni znak PZS, je lani dobilo kar precej zaslužnih slovenskih planincev. Ob svoji 60-letnici sta jo dobila **Milan Čelik** in **Peter Leban** iz PD Kranj. **Janko Brinšek** iz PD Radovljica, **Jože Filipič** iz PD Škofja Loka, **Janez Porenta** iz PD Delo, **Valentin Rezar** iz PD Jesenice, **Franc Šisernik** iz PD Ravne na Koroškem in **Leon Štifter** iz PD Domžale so jo dobili ob svoji 70-letnici, **Jurina Cerkvenič** iz PD Železničar Maribor, **Kristl Pečovnik** iz PD Mežica in **Silva Pohar** iz PD Jesenice ob 80-letnici ter še večji korenini **Franc Hvala** iz PD Nova Gorica in **Janez Fon** iz PD Jesenice ob svoji 90-letnici. Spominsko plaketo sta ob svoji 50-letnici prejeli

tudi Planinsko društvo Nova Gorica in Obalno planinsko društvo Koper, ob 60-letnici pa PD Dravograd.

ENAJST NAJVIŠJIH NAGRAJENCEV

Vrhunec praznovanja na Zemonu je bila vsekakor podelitev svečanih listin, najvišjih priznanj, ki jih podeljuje Planinska zveza Slovenije, dobijo pa jih lahko posamezniki za svoj izreden prispevek k razvoju planinske dejavnosti in za življenjsko delo, ali pa organizacije za izreden prispevek k planinstvu. Upravni odbor PZS je na podlagi predlogov in po tehtnem preučevanju planinskih zaslug vseh nominiranih kandidatov odločil, da prejmejo najvišje slovensko planinsko priznanje za leto 1999 **Kancijan Kušar** iz PD Železničar Ljubljana za življenjsko delo v svojem planinskem društvu, **Mirko Mlakar** iz PD Mežica za izreden prispevek v planinski organizaciji na Koroškem, **Janko Muha** iz PD Snežnik Ilirska Bistrica za aktivno delo na področju planinstva na Primorskem, **Anton Oman** iz PD Gozd Martuljek za pomemben delež pri razvoju planinstva Zgornje Savske doline, **Anica Podlesnik** iz PD Velenje za življenjsko delo na področju vzgoje in izobraževanja mladih v planinski organizaciji, **Ciril Praček** iz PD Jesenice za življenjsko delo na področju alpinizma, gorske reševalne službe, planinske vzgoje in publicistike, **Janez Remec** iz PD Pošta in Telekom Ljubljana za organizacijsko in aktivno delo na področju planinskega gospodarstva, **Savo Šink** iz PD Škofja Loka za življenjsko delo v planinskem društvu, **Adi**

namesto komentarja

STOTI LETNIK PLANINSKEGA VESTNIKA

Slovenska planinska organizacija je lahko ponosna na marsikaj, še predvsem pa je lahko na ogledalo, v katerem se ogleduje že celo stoletje: s to številko začena izhajati stoti letnik Planinskega vestnika, glasila Planinske zveze Slovenije in prej Slovenskega planinskega društva.

To bi bil lahko vzrok za vsakršna proslavljanja in praznovanja, za posebne izdaje in vsakovrstne obogatitve, za visokodoneče priložnostne članke in priznanja. Zgodilo se bo prav malo takega, kar bi bilo mogoče razumeti kot fanfare zmagoslavja, nekakšen pečat pa bo vendarle dan temu jubileju: z zadnjim kamenčkom bomo poskušali dokončati podobo, ki jo že sestavlja devetindevetdeset vsakršnih kamnov, v upanju, da bo to še vedno nedokončano delo, ki ga bo treba še kar nadaljevati.

Vsa tega od teh kamenčkov so brusili takratni mojstri

te obrti, kakor so najbolje znali in mogli, v prepričanju, da so mu dali pravi pečat tistega časa. Ko zdaj kdajpakdaj vzamemo pod drobnogled delčke tega mozaika, smo pravzaprav lahko zadovoljni: Planinski vestnik je najpogosteje edini zanesljivi vir informacij o dejavnostih na področjih, ki jih je obravnaval. Dasiravno je občasno kakšen odkrušek odletel kam drugam in tam pustil svojo sled o slovenskem planinskem delovanju, je to vendarle samo delček velike celote, ki je oblikovana samo v Planinskem vestniku.

Kakšno planinsko revijo naj bi odslej pripravljali, da bi po njej segla vsaj večina organiziranih planincev? Takega recepta ni, kot ga ni za katerikoli drugačen časopis ali revijo, kajti če bi obstajal, bi imeli vsi tiskani mediji ogromne naklade. V tako raznoliki družini, kot je planinska, ki združuje planinske izletnike in alpiniste, markaciste in plezalce, varstvenike okolja in jamarje, podmladek in seniorje, pohodnike, ki hodijo po gorah samo v skupinah, in samotarje, zbiralce žigov in iskalce gorskih brezpotij, popotnike od koč do koč in gorske tekače brez postankov, redkobesedne znanstvenike in gostobesedne romantike, je s pisano besedo med platnicami razmeroma tenke revije težko ustreči vsem.

Pa bomo vendarle poskušali večini, ne da bi pri tem opustili osnovno vodilo: držati ogledalo planinskim dogajanjem in dogajanjem v planinstvu.

Marjan Raztresen

Vrečer iz PD Celje prav tako za življenjsko delo v planinskem društvu in **Tomaž Humar** iz PD Kamnik za vrhunske alpinistične dosežke. Naposled je svečano listino PZS prejelo Planinsko društvo Kranj (v društvenem imenu jo je prevzel njegov predsednik **Franc Ekar**) ob 100-letnici delovanja, in sicer za izjemen prispevek k razvoju planinstva. Visokega priznanja ni osebno prevzel samo Ciril Praček, ki se je opravičil, da ga ne bo zaradi bolezni, predsednik PD Jesenice **Rudi Kocjančič** pa nam je dejal, da je najrajše dan pred tem prišel iz bolnišnice, kjer so mu operirali kolke – da bo kljub častitljivi starosti še lahko smučal...

Trije slavljenci so se v svojem imenu in v imenu drugih nagrajencev zahvalili za visoka priznanja in povedali še nekaj priložnostnih besed, s čimer se je uradni del po več kot poldrugi uri končal. Stari in novi planinski znanci, ki so v Zgornjo Vipavsko dolino prišli iz vseh predelov Slovenije, so se ob kozarčku in prigrizku, predvsem pa ob pogovoru še precej časa zadržali pod streho gostoljubnega in s freskami lepo okrašene dvorca na vzpetini nad dolino. Zimska narava jim je bila naklonjena, domov so se vrnili v normalnem vremenu in niso niti malo občutili znamenite vipavske burje, ki je pokazala zobe tako pred tem sobotnim dnevom kot tudi po njem.

KADROVSKE SPREMEMBE PRI VRHU PLANINSKE ORGANIZACIJE

GENERALNI TAJNIK PZS

Predzadnja lanskoletna seja upravnega odbora Planinske zveze Slovenije 26. novembra v Ljubljani je bila nemara prav zgodovinska. Dotlej v leporečje zavite razprave so tedaj naposled pokazale, da v PZS vendarle ni vse tako, kot bi moralo biti in da se bo moralo marsikaj spremeniti, da bi osrednja slovenska planinska organizacija delovala tako, kot je zapisano v njenih aktih.

Na novembrski seji je bil kar majhen šok celo za vsega vajene dolgoletne člane upravnega odbora PZS, ko so med razpravo o eni od točk dnevnega reda, o kadrovskih zadevah, v kateri sta imela temeljni poročili tajnik PZS **Janko Pribošič** in predsednik **Andrej Brvar**, predvsem še prvi, dobili na mizo list papirja, na katerem je bilo čisto na vrhu zapisano »Razreši se tajnika PZS g. Janka Pribošiča«, v nadaljevanju pa brez posebnih obrazložitev utemeljivte, kaj naj bi sledilo temu, ne da bi bilo pojasnjeno, zakaj naj bi prišlo do teh kadrovskih sprememb in do te razrešitve.

TAJNIK IN NJEGOV POMOČNIK

V dolgi in odkriti razpravi je bilo potem vse pojasnjeno: tajnik tako velike organizacije, kakršna je PZS, se ne more več čisto sam ukvarjati s prav vsemi zadevami, o katerih naj bi odločal vodja poklicne skupine ljudi na sedežu osrednje slovenske planinske organizacije, zato naj bi PZS dobila človeka, ki bi vodil operativne zadeve, nekakšnega poslovodjo in vodjo delovne skupnosti zaposlenih na Dvorčakovi 9 v Ljubljani, in generalnega sekretarja, saj en sam človek v tako razvejani organizaciji ne more biti več kos vsem nalogam.

V predlogu predsedstva PZS, v katerem je ob predsedniku še pet podpredsednikov in tajnik, poslanem upravnemu odboru, je bilo zapisano, naj zaradi spremenjenih razmer v slovenski planinski organizaciji in tudi zaradi 25-odstotnega povečanja članstva planinskih društev v PZS posebna delovna skupina skupaj z načelniki komisij pripravi predlog sprememb del in pravilnika o sistematizaciji delovnih mest v delovni skupnosti PZS za obravnavo v upravnem odboru.

Tako naj bi pomočnik tajnika PZS, operativni tajnik ali

poslovni sekretar, pač odvisno od odločitve upravnega odbora, kako se bo imenoval, pomagal in svetoval tajniku PZS, vodil kadrovska opravila zaposlenih v PZS, urejal Obvestila in koledar akcij PZS, spremljal in vodil arhiv članic PZS ter protokol, analiziral članstvo v planinski organizaciji ter nasploh opravljal vsa vodstvena administrativna dela. To naj bi bil, kot je pokazala razprava v upravnem odboru, dosedanji tajnik PZS, medtem ko bi »pravega« tajnika PZS našli po do tedaj še neopredeljenih merilih, bil pa bi v vsakem primeru reprezentančni sekretar osrednje slovenske planinske organizacije; na koncu koncev v eni osebi ne morejo biti združene vse neštevilne naloge, ki naj bi jih opravljal najvišji redno zaposleni v PZS.

Razprava na novembrski seji upravnega odbora PZS, na kateri so govorili o tem, je bila burna. Nekateri razpravljalci so dejali, da je bil za takšno točko dnevnega reda že čisto zadnji čas, ker da s sedanjim stanjem na tem področju marsikdo ni bil zadovoljen, drugi so rekli, da gre za sekanje glav in za razpad PZS ter da »tukaj nasploh nekaj močno smrdi«, tretji so hoteli vedeti, kaj naj bi dosegli s temi spremembami, ali samo kadrovsko zamenjavo ali pomembno in daljnosežno bistveno spremembo v planinski organizaciji, spet nekateri so hoteli vedeti, kakšne denarne posledice bi imela ta sprememba, nekateri pa, da je to priložnost za natančno opredelitev profilov ljudi, ki bi strokovno delali v pisarni PZS, ker da je zdaj ta pisarna »nekako urejena anarhija«, kot se je izrazil eden od razpravljalcev.

TAJNIK IN POSLOVODJA

Tajnik in poslovodja, dve osebi torej, naj bi že v začetku tega leta vodila delovno skupnost PZS, saj je PZS postala največje planinsko podjetje v Sloveniji.

Tako so člani upravnega odbora PZS na lanskim novembrski seji razrešili dosedanjega tajnika PZS Janka Pribošiča in sklenili, da je dosedanji tajnik najdlje do 26. februarja 2000 imenovan za vršilca dolžnosti tajnika PZS. Imenovali so delovno skupino z **Jožetom Melanškom** na čelu (člani pa so še Andrej Brvar, Dani-